

1994'LERDE MEDYA SANAYİ VE GÜMRÜK BİRLİĞİ'NE BİR BAKIŞ

Dr. Selçuk DEMİRBULAK
T.C. BAŞBAKANLIK
BASIN-YAYIN VE ENFORMASYON MÜDÜRLÜĞÜ
İSTANBUL İL MÜDÜRLÜĞÜ

Genel :

Ülkemiz AB ile Gümrük Birliği'ne geçişe hazırlandığı 1994 Aralık ayında, Topluluğun Ortak Ticaret politikalarına uyumun yanı sıra standardizasyon, tüketicinin korunması ve ortak rekabet politikası da Türk sanayiinin tünü açısından önem arzeder. Bu arada " Medya Sanayiini " direkt etkileyen medya yardımları sistem bir başka deyişle rekabet hukuku ve fikri ve sınayi mülkiyet diğer anlamı ile patent programlarının iç hukukumuzda yansıtılması zorunluluktur. Bu nedenle, Gümrük Birliği arefesinde Türkiyemiz ekonomik ve idari yönden yeniden yapılanmak ihtiyacı içindedir.

01.01.1996'da başlaması gereken Gümrük Birliğinin iletişim sektörünü ilgilendiren hizmet ticareti ile ilgili detayların 1995 takvim yılı süresince tartışılacak olması, bilim-teknoloji ve ulaştırma sektörünün yer alacağı ekonomik işbirliğinin geliştirilmesi medya ekonomisinde istikrar unsurunu hakim kılacağından medya planlamasını da olumlu açıdan etkileyecektir.

Makro ve Mikro etkileri :

Şurası muhakkaktır ki Gümrük Birliği, ülkemizin medya sanayiini ekonomik açıdan gerek makro düzeyde ve gerekse kuruluş bazında etkileyecektir. Olaya makro açıdan baktığımızda, koruma oranlarındaki düşmenin medya sanayiinde ticarete konu mal ve hizmetlerin fiyatlarını düşüreceğini ve ithalat vergilerindeki düşüş nedeni ile devletin gelir açısından kayba uğrayacağını görürüz. Böylece koruma oranlarındaki düşmenin büyümeyi sınırlı

ölçüde arttırdığı ve fiyatları düşürdüğünü, medya sanayiinde ithalatı arttırarak care işlemler açığını yükselttiğini ve kamu kesimi borçlanma gereğini arttırdığını söyleyebiliriz. Kamu açığının önlenmesi için iç vergi konulduğunu varsaydığımızda da, büyüme daha fazla artmakta fiyatlar sabit kalmakta fakat kamu da borçlanmanın azalışı ihracatı olumlu etkilemekte ve arttırmaktadır. Bu arada, cari işlemler dengesi değişmemektedir. Bu statik irdelemenin bize öğrettiği ise, koruma oranlarındaki düşmenin dış dengeyi etkilemesinin akıllı makro ekonomik politikalarla önlenebileceğidir. Tabiidir ki, burada işaret edilmesi gereken bir konu da Gümrük Birliği'nin uluslararası sermaye piyasaları bekleyişlerinin güvenini arttırarak sermaye girişini hızlandırması ve cari işlemler dengesini olumlu etkilemesidir.

Kuruluş bazında olayı irdelediğimiz de, ekonominin istikrarının projeksiyon ve planlama yapmaya ortam hazırladığını görürüz. Gümrük Birliği'nin getireceği koşullardaki değişikliklerin hızlı iletişimi dolayısıyla hızlı ve objektif karar verme, araştırma-geliştirme çalışmalarının yanı sıra, hızlı hizmetiçi eğitim (gerek müteşşebbüsler ve gerekse emekçiler için) organizasyon ve mevzuat düzenlemelerini gerektirecektir. Kuruluşların in-put'ları ve out-put'u üzerinde himayenin kaldırılması ve yukarıda tadat edilen hususların yerine getirilmesi ile piyasada oluşacak fiyat ve maliyetler doğrultusunda ülkemizin Gümrük birliği anlaşmasını müteakip rekabet gücünün artacağı da kesindir.

Batı, bireylerin temel hak ve özgürlüklerine verdiği önem kadar -belkide daha fazla- patent hakkına, rekabet hukukuna önem vermektedir. Bu nedenle, kuzey yarımkürede birçok anti-kartel önlemlerine ve/veya yasalarına başvurmaktadır.

Ülkemizde konunun arz ettiği önem yeni kavranmaya başlamıştır. Şu anda rekabet içinde tekelleşme aşamasında olan bir başka deyişle düopol piyasası özelliklerini taşıyan ve "oyun teorisi" uyarınca fiyatı saptanan yazılı medya sanayiimizde olası bir sonucun, kartelleşmenin önlenmesi gerekir. Zaten gelişmiş bir entegrasyon modeli olan Gümrük Birliği'nin kapsamı sadece gümrük vergisi ve eş etkili vergilerin taraflar arasında kaldırılması ve 3. ütkelere karşı ortak bir tarife uygulanması şeklini aşarak, Türkiyemizi, AB'i sınırları içinde kolaylıkla deplase olabilmesi yönünden ekonomimize olumlu katkılarda bulunabileceği açıktır.

Küçük-Orta ölçekli firmalar:

Konuya medya sanayiinin -küçük sermayenin de içinde hayat bulabileceği- basım sektörü açısından baktığımızda sektörün ikili yapısı, (büyük ölçekli ve küçük-orta ölçekli) dolayısıyla avantajlarının yanı sıra dezavantajlarını görmekteyiz. Temel hammaddeler kağıt, mürekkep, boya vb. Gümrük vergisi ve toplu konut fonundan -anlaşma uyarınca- muaf tutularak ithal edileceğinden büyük ölçekli kuruluşlar rekabet gücü açısından avantaj elde edilecektir. Ama eski teknoloji ile çalışan, iş gücünün eğitim düzeyi düşük küçük-orta ölçekli işletmelerde emeğin kalitelileştirilebilmesi ve teknolojik yenilenme için AB'i normlarına uygun araştırma-geliştirme ve mesleki eğitim teşvikleri ile ilgili mevzutin biran önce çıkarılması gerekir.

GATT mevzuatının çatısını belirlediği Avrupa Birliği "Teşvik Mevzuatı'nın" uluslararası platformda dava edilemez sübvansiyonların olması, Türkiyemize bu sektörde teknolojik gelişmeyi hızlandırıp, kalite ve standart düzeyini yükseltip araştırma-geliştirmeyi teşvik ederek uzun vadede rekabet gücü kazandıracaktır.

AB'i normlarının eğitim ve teknoloji geliştirilmesine yönelik yatırımlarda teşvik tavanının %50 lere kadar çıkmasına hoşgörülü bakması küçük-orta ölçekli ve geri teknoloji sektörü kısa sürede kalkındırıp giderek büyümesini sağlayacaktır. Kısa vadeli sorunların çözümü için bir fon kullanılması da düşünülebilir.

21.yy. arifesinde kuzey yarım kürede dahi ekonominin ağırlık olarak küçük ve orta boy işletmelerle dayandığı görülmektedir. Her ne kadar küçük işletme kavramı ekonomilerin büyüklüklerine bağlı olarak değişirse de bizat sahipleri tarafından yönetilen, kararlarını hiç bir yönetime bağlı olmadan alabilen ve faaliyet gösterdiği sektörün küçük payına sahip olan ve az sermaye ile emek yoğun çalışan mikro firmalardır.

Türkiyemizde beş-on kişilik istihdam kapasitesi ve geri teknoloji ile çalışan 1965-1995 zaman diliminde ortalama %2.49 artış hızına rağmen nüfusumuzun 1965'de %35 olan kentli yapısı, 1995'de %65'e dönüşmüştür. Göç eden işgücününün bir kısmını istihdam ederek emeklerinin kaliteleşmesini sağlayan küçük-orta ölçekli firmalar istihdam politikasına olumlu katkılarda bulunmuşlardır. Ayrıca bu tür mikro işletmeler tek adam yönetimi ve mülkiyetiyle sınırlı sermayeye sahip olduklarından yapısal değişim ve dönüşüm kolaylığının yanı sıra değişen ekonomik koşullara daha kolay uyum sağladılar.

Ayrıca genellikle öz kaynak kullandıklarından birikimlerini de kısa yoldan yatırıma dönüştürürler.

SONUÇ:

Gelişen ve büyüyen Türkiyemiz ile AB Gümrük birliği anlaşmasının akdedilmek üzere olduğu günümüzde, medya sanayinin basım sektöründe çalışan küçük ve/veya orta ölçekli firmaların nicel (sermaye+işçi sınıfı+aktif toplamı+ kar+satış hasılatı+üretim kapasitesi) ve nitel (müteşebbisin fiilen çalışması+iş bölümü ve uzmanlaşmanın olmaması+yeersiz finansal yapı+mülkiyetin tek kişiye ait olması v.b.) açılardan irdeleyip teşvik tedbirlerini objektif kriterler uyarınca uygulamak gerekir.

Siyasi, mali ve iktisadi kriz anlarındaki yüksek dirençleri, istihdam edilen her bir fazla işçi için yapılan yatırım harcamasının -büyük ölçekli işletmelere nazaran- düşük olması bu tür mikro firmaları ülkemizin istihdam politikası açısından denge unsuruna dönüştürmüştür.

Kuzey yarım kürede dahi GSMH'nin%50 si civarında üretim yapan, ayrıca mülkiyeti de yaygınlaştıran küçük ve/veya orta ölçekli işletmeler fonksiyonlarından ötürü demokrasinin ve ülkenin geleceğinin teminatıdır- lar.

KAYNAKLAR:

- 1.Michéle Saint Marc, Commerce Exterieur de Developpement Societe d'Edition d'Enseignement Superieur 5, Place de la Sorbonne Paris-5
2. Mihçioğlu Cemal, Kamu Yönetimi, TODAİE Yayınları ,Ankara
3. Rozek P. Richard, "Intellectual Property and Economic Growth", Economic Impact, 1988/1.
4. Samuelson A. Paul Samuelson, Economics Sixth Edition International Student edition , Tokyo Printing Co. ,Tokyo 1964.
- 5.Uludağ İlhan-Serin Vildan, Türkiye'de Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler, İstanbul ticaret Odası, Yayın No: 1991/25.
6. DPT-İktisadi Planlama Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara, 1993.
7. DIE- Yıllıkları, 1991-1992-1993, Ankara.
8. Demirbulak selçuk, Küçük Esnaf ve Sanatkarın Vergilendirilmesi, Sürat basımevi,İstanbul, 1994.
9. Demirbulak Selçuk, "1995'lerde İletişimde Yeni Bir Çağ: Düopol", Mülkiyeliler Birliği Dergisi, Ankara, Ocak 1995 (Yayınlanmamış)